

Besparelse på ikke-lovpligtig modersmålsundervisning

Kort resumé: Med dette forslag fremlægges to scenarier for besparelser på modersmålsundervisning i Københavns Kommune. Scenarie 1 indebærer afskaffelse af den ikke-lovpligtige modersmålsundervisning (MMU) med en besparelse på 3,3 mio. kr. i 2025 og 7,8 mio. kr. varigt. Scenarie 2 er en udvidelse af forældrebetaling til alle elever, der modtager ikke-lovpligtig undervisning, hvilket kan medføre en besparelse på 2,0 mio. kr. i 2024 og 5,6 mio. kr. varigt.

Fremstillende forvaltning: Børne- og Ungdomsforvaltningen

Beskrivelse af forslag (fremgangsmåde og effekt)

Der er to scenarier i forslaget. Det første scenarie er en afskaffelse af den ikke-lovpligtige modersmålsundervisning (MMU), mens det andet er øget forældrebetaling for de elever, der modtager ikke-lovpligtig modersmålsundervisning.

Scenarie 1: Afskaffelse af ikke-lovpligtig modersmålsundervisning

Den ikke-lovpligtige MMU kan anses som et særligt højt serviceniveau, idet København er den eneste af 6-by-kommunerne, som har dette tilbud. Ikke-lovpligtig MMU omfatter fx albansk, arabisk, somali, tyrkisk og urdu samt sprog fra øvrige lande, som ikke indgår i EU og EØS. Undervisningen blev gjort ikke-lovpligtig i 2002.

Ifølge lovgivningen inddeles modersmålsundervisning (MMU) i to kategorier:

- Lovpligtig MMU. Denne undervisning omfatter sprog fra EU- og EØS-lande samt grønlandsk og færøsk. Undervisningen reguleres af folkeskoleloven.
- Ikke-lovpligtig MMU. Denne undervisning omfatter fx albansk, arabisk, somali, tyrkisk og urdu samt sprog fra øvrige lande, som ikke indgår i EU og EØS. Undervisningen blev gjort ikke-lovpligtig i 2002.

I Københavns Kommune tilbyder man både lovpligtig og ikke-lovpligtig MMU for børn på 0.-9. klassetrin. Den ikke-lovpligtige undervisning tilbydes gratis for børn med bopæl i København fra 0.-5. klasse. I 6.-9. klasse opkræver man betaling - elever fra specialskoler er dog undtaget betaling. Der tilbydes desuden undervisning i både lovpligtig og ikke-lovpligtig MMU for børn udenfor kommunen, hvis bopælskommunen betaler for undervisningen.

Al MMU i København blev samlet under Modersmålsskolen i 2015. Skolen forvaltes af en leder og en administrativ medarbejder. Undervisningen finder sted på hverdage på udvalgte folkeskoler samt i foreningslokaler. Lærerne, som forestår modersmålsundervisningen, ansættes under Modersmålsskolen, og lederen fører tilsyn og sikrer, at undervisningen lever op til kravene udstukket gennem Fælles Mål beskrevet af Børne- og Undervisningsministeriet.

I tillæg til den sproglige del af modersmålsundervisningen har Modersmålsskolens undervisning et gennemgående fokus på medborgerskab og demokrati. I den forbindelse er en af Modersmålsskolens opgaver, gennem modersmålet, at bygge bro mellem elevers og forældres forståelse af demokrati og medborgerskab.

I 2021 blev der gennemført et effektiviseringsforslag, som indebar (1) bedre opfyldning af MMU-hold, (2) omlægning af lørdagshold til hverdage og (3) at hæve indtægten fra andre kommuner, som benytter København Kommunes tilbud. Dette medførte en effektivisering fra 2022 og frem på 4,0 mio. kr.

Pr. 1 januar 2024 er der i alt oprettet 153 hold på Modersmålsskolen. Der er oprettet 57 hold med den lovpligtige MMU og 96 hold med den ikke-lovpligtige MMU. Af de 96 hold med undervisning i ikke-lovpligtig MMU, er 14 af dem specialhold. Aktuelt er der ca. 2.440 børn tilmeldt Modersmålsskolen, og der er i gennemsnit 16 elever pr. hold på Modersmålsskolens almenhold, mens der i gennemsnit er 5 elever pr. specialhold.

Forslaget medfører en servicereduktion for de elever, der benytter ikke-lovpligtig MMU. Børn med ikke-EU/EØS-sprog vil således ikke længere have tilbuddet om modersmålsundervisning, der giver dem mulighed for at udvikle deres sproglige evner i modersmålet både skriftligt og mundtligt på en anden måde end i hjemmet.

Forslaget kan implementeres fra 1. august 2025.

Scenarie 2: Øget forældrebetaling for ikke-lovpligtig modersmålsundervisning

I dag opkræver Københavns Kommune som nævnt betaling for elever på 6-9. klassestrin, som ønsker ikke-lovpligtig modersmålsundervisning. Der opkræves 2.029 kr. for et skoleår. Hvis flere søskende deltager er prisen 1.520 kr. Med dette scenarie udvides forældrebetalingen til alle elever, som modtager ikke-lovpligtig modersmålsundervisning. Der er i dag i alt ca. 1350 børn tilmeldt på almene hold, hvoraf de 50 elever er betalende. Den nuværende indtægt fra forældrebetaling er dermed begrænset til 100.000 kr. årligt.

Det kan forventes, at et stort antal elever ikke længere vil vælge ikke-lovpligtig modersmålsundervisning, hvis der indføres betaling. Det drejer sig om bl.a. om sprogene arabisk, somali og urdu. Det skyldes, at en stor andel af disse elever kommer fra en lav socioøkonomisk baggrund. Samtidig findes der alternative måder at få ikke-lovpligtig modersmålsundervisning på. På den baggrund skønnes det, at kun 350 elever ud af 1.300 elever vil fortsætte, hvis der indføres betaling. Det vil betyde, at der skal reduceres i antallet af hold på modersmålsskolen med 60 hold, hvilket medfører en besparelse ved opsigelse af en række undervisere.

Det er også muligt at hæve forældrebetalingen yderligere. Til sammenligning opkræver f.eks. Frederiksberg Kommune 7.565 kr. for et skoleår i ikke-lovpligtig modersmålsundervisning.

Muligheder for optimering af holddannelse

Forvaltningen har set på mulighederne for at optimere holddannelsen yderligere. Forvaltningens umiddelbare vurdering er, at det er vanskeligt at gennemføre yderligere besparelser ved at øge holdstørrelse eller på anden vis optimere holddannelsen. Mulighederne for at se på en samlet optimering af holddannelsen og konsekvenserne af dette kan undersøges nærmere frem mod budgetforslag 2026, hvis udvalget ønsker det.

De nuværende rammer for holddannelse er, at der skal være en gennemsnitlig holdstørrelse på 15 elever og en minimumsgrænse for almene hold på 12 elever. Specialhold er undtaget minimumsgrænsen på 12 elever. Samtidig arbejder skolen i praksis med en maksgrænse på de almene hold på 26 elever.

Her angives om forslaget udspringer af et innovationsforslag:

Ja

Nej

1. Økonomi

Modersmålsskolen har et budget i 2024 på 13,6 mio. kr. Heraf går 11,9 mio. kr. til løn til undervisere.

Beregning af scenarie 1:

Den ikke-lovpligtige modersmålsundervisning udgør ca. 63% af de oprettede hold på Modersmålsskolen. En afskaffelse af den ikke-lovpligtige modersmålsundervisning vil medføre en varig årlig besparelse på ca. 7,8 mio. kr. i 2025-priser. I 2025 vil forslaget blive implementeret med 5/12-dele effekt, da undervisningen følger skoleårets kalender, hvilket giver en effektivisering på 3,3 mio. kr. i 2025.

Beregning af scenarie 2:

Med dette scenarie udvides forældrebetalingen til alle elever, som modtager ikke-lovpligtig modersmålsundervisning. Der er i dag i alt ca. 1350 børn tilmeldt på almene hold. Heraf er de 50 elever allerede betalende, idet de går i 6.-9. klasse.

Det er sandsynligt, at en stor andel af eleverne *ikke* vil fortsætte, hvis der opkræves betaling. Hvis det antages, at 350 elever vil fortsætte med betaling - heraf 300 elever til fuld pris og 50 elever med søskenderabat, så kan der forventes en stigende forældrebetaling på ca. 0,7 mio. kr.

Samtidig vil et fald i antallet af elever medføre en reduktion i antallet af hold, der skal oprettes. Et fald på 950 elever vil medføre et fald på ca. 60 hold, hvilket vil medføre sparede lønudgifter for 4,9 mio. kr.

I alt kan scenarie 2 dermed medføre en effektivisering på 5,6 mio. kr., hvoraf langt størstedelen realiseres ved et forventet fald i antallet af elever.

I 2025 vil forslaget blive implementeret med 5/12-dele effekt, da undervisningen følger skoleårets kalender, hvilket giver en effektivisering på 2,0 mio. kr. i 2025.

Tabel 1. Forslagets samlede økonomiske konsekvenser

1.000 kr. 2025 p/l	Styrings- område	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Varige ændringer (effektiviseringer og drift)							
SCENARIO 1							
Afskaffelse af ikke-lovpligtig MMU		-3.260	-7.830	-7.830	-7.830	-7.830	-7.830
Samlet varig ændring (scenarie 1)		-3.260	-7.830	-7.830	-7.830	-7.830	-7.830
SCENARIO 2							
Øget forældrebetaling på ikke-lovpligtig modersmålsundervisning		-2.030	-5.560	-5.560	-5.560	-5.560	-5.560
Samlet varig ændring (scenarie 2)		-2.030	-5.560	-5.560	-5.560	-5.560	-5.560

Noter til alle tabeller: Forslaget skal udarbejdes i 2025 p/l.

Alle *besparelser* er angivet med negativt (-) fortegn.

2. Opfølgning

Opfølgningsmål	Hvordan måles opfølgningsmålet?	Hvem er ansvarlig for opfølgning?	Hvornår gennemføres opfølgningen?
Realisering af effektiviseringer			
Scenarie 1: Den ikke-lovpligtige MMU afskaffes fra skoleåret 2025-26	Der tilbydes kun lovpligtig modersmålsundervisning.	Administrativt Ressourcecenter.	I efteråret 2025.
Scenarie 2: Øget forældrebetaling på ikke-lovpligtig modersmålsundervisning	Der opkræves forældrebetaling, og modersmålsskolen melder tilbage om antallet af elever og oprettede hold.	Administrativt Ressourcecenter.	I efteråret 2025.

3. Risikovurdering

Der forventes ikke at være nævneværdige risici forbundet med realisering af effektiviseringen i scenariet vedr. afskaffelse af ikke-lovpligtig modersmålsundervisning. Der er relativ stor usikkerhed forbundet med scenariet vedr. indførsel af forældrebetaling, da efterspørgslen efter ikke-lovpligtig modersmålsundervisning ved en øget forældrebetaling baserer sig på et skøn.